

การศึกษาปัญหาเสรีภาพในช่วงการระบาดของโควิด-19 ใน ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่ัน

นัยนัพัศ อธิษฐ์พัศ

สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10900

อีเมล: naiyapat.a@ku.th

รับบทความ: 24 สิงหาคม 2563 แก้ไขบทความ: 20 กันยายน 2563 ตอรับบทความ: 10 ธันวาคม 2563

บทคัดย่อ: บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษาการใช้เสรีภาพของรัฐบาลต่อประชาชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เสรีภาพของรัฐบาล ตามที่ปรากฏในงานวรรณกรรมเรื่อง ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่ัน โดยใช้วิธีการศึกษาจากการตีความตัวบท นำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าเสรีภาพของประชาชนเมืองอยู่ันตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล มาตรการล็อกดาวน์ของรัฐบาลไม่ใช่สาเหตุหลักที่ลดรอนเสรีภาพของประชาชนเมืองอยู่ัน แต่การทำงานของรัฐบาลที่มากเกินไปที่ประการหนึ่ง และการไม่ทำหน้าที่อีกประการหนึ่ง ส่งผลกีดกันการเข้าถึงเสรีภาพของประชาชนและทำลายความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาล

คำสำคัญ: ล็อกดาวน์; เสรีภาพ; โควิด-19

The Study of the Problems of the Freedom during the COVID-19 Pandemic in Diary of the Wuhan Lockdown

Naiyapat Athitpat

Chinese Section, Department of Eastern Language, Faculty of Humanities,
Kasetsart University, Bangkok, Thailand 10900

Email: naiyapat.a@ku.th

Received: 24th August 2020 Revised: 20th September 2020 Accepted: 10th December 2020

Abstract: The objective of this research paper is to present the study of government's freedom using to the people for controlling the epidemic of COVID-19, and the arising impacts from the uses of freedom, shown in the literature of "Diary of the Wuhan Lockdown." The research methodology is to interpret the text and to present it in a descriptive analysis method. The research results show that Wuhan people's freedom relies on the relationship between the people and the government. The government lockdown measures are not the cause of deprivation of people's freedom. However, implementing the measures resulting from government operation exceeds one of its functions and not performing another function. Both of these causes result as a barrier for the people to access freedom; furthermore, there are the main reasons for destroying people's trust with the government.

Keywords: Lockdown; Freedom; COVID-19

《武汉封城日记》的政府自由运用及其影响研究

吴玲莲

农业大学人文学院东方语言学系中文专业，曼谷，10900，泰国

邮箱: naiyapat.a@ku.th

收稿日期: 2020-08-24

修回日期: 2020-09-20

接受日期: 2020-12-10

摘要: 本文的研究目的是为了探究 《武汉封城日记》中的政府自由运用及其影响。通过文本解读加以描述和分析。研究表明，武汉市人民的自由在于人民与政府之间的关系。限制人民自由的不是政府的封锁措施，而是措施执行的过程中行使权力超出已有的任务范围，或不履行职责。此两者除了剥夺人民自由以外，还破坏人民对政府之信任。

关键词: 封锁；自由；新冠肺炎

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือ “โควิด-19” ที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายปี ค.ศ. 2019 และลุกลามกระจายไปทั่วโลกในช่วงต้นปีค.ศ. 2020 นอกจากจะสร้างกระแสความตื่นกลัว จนทำให้เกิดความรู้สึกว่าความหวาดระแวงในการใช้ชีวิตในพื้นที่ที่เชื้อไวรัสกำลังระบาดนั้น ไม่ต่างจากการอยู่ในสมรภูมิตะลุวงเมืองเมืองอู่ฮั่นซึ่งเป็นศูนย์กลางการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ เลือกลงมาตรการล็อกดาวน์ในการสกัดกั้นการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส มาตรการนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลทำให้ระบบการค้าและการขนส่งของเมืองอู่ฮั่นหยุดชะงัก ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ในภาวะปกติการสูญเสียสุขภาพนำมาซึ่งการต่อสู้เพื่อกอบกู้สุขภาพกลับคืน ทว่าท่ามกลางวิกฤตการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นกลับพบว่า ประชาชนชาวอู่ฮั่นต่างให้ความร่วมมือกับมาตรการล็อกดาวน์ แม้ว่าสุขภาพของพวกเขาจะถูกจำกัดทั้งสุขภาพการแสดงออก สุขภาพในชีวิตและร่างกาย และสุขภาพในการเดินทาง วิกฤตการณ์การระบาดของโรคบีบบังคับให้ทุกคนยืนอยู่บนทางแพร่งที่ต้องเลือก ระหว่างความสะดวกสบายอันเป็นสุขภาพส่วนตัว กับความปลอดภัยอันเป็นสุขภาพของสังคมส่วนรวม

ไดอารี่ล็อกดาวน์อู่ฮั่น เป็นผลงานของ กัวจิง (郭晶) ซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์และนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี อายุ 29 ปี พื้นเพโดยกำเนิดเธอไม่ใช่ชาวเมืองอู่ฮั่น แต่เพิ่งย้ายเข้าไปอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2019 ก่อนเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่จะระบาดไม่นานนัก ห้องพักของกัวจิงอยู่ในเขตอู่ฮั่น พื้นที่ที่มีการคมนาคมรองรับการเดินทางที่สะดวกสบาย แต่เมื่อประกาศล็อกดาวน์การคมนาคมทั้งหลายก็หยุดชะงัก สุขภาพการใช้ชีวิตนอกร้านของชาวเมืองเริ่มถูกจำกัด กัวจิงและชาวเมืองอู่ฮั่นต่างต้องกักขังตัวเองอยู่แต่ในที่พัก และเมื่อคำสั่งล็อกดาวน์เมืองอู่ฮั่นประกาศออกมาในวันที่ 23 มกราคม กัวจิงก็เริ่มเขียนบันทึกประจำวัน หลังจบการบันทึกในแต่ละวันเธอก็ส่งเผยแพร่ในเว่ยปั๋ว¹ (微博) บันทึกของเธอ

¹ เว็บไซต์โซเชียลมีเดียในรูปแบบ Micro Blogging และเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมของจีน

ทำให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพที่แท้จริงของอุ้ยอัน ไม่นานก็มีผู้ให้ความสนใจและติดตามอ่านจำนวนมาก (郭晶, p. 5-13)

คนทั่วไปอาจมองว่าการเขียนบันทึกประจำวันคือบันทึกความทรงจำของผู้เขียน แต่เมื่อถ่วงจึงซึ่งไม่ได้เก็บสิ่งที่เขียนไว้เป็นเพียงความทรงจำส่วนตัว หากแบ่งปันประสบการณ์การใช้ชีวิตช่วงล็อกดาวน์ในเมืองอุ้ยอันให้สังคมร่วมรับรู้ โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เชื่อมโยงตัวเธอกับสังคมภายนอก การถ่ายทอดความรู้สึกของตัวเองและสิ่งที่พบเห็นโดยตรงไปตรงมาทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นอยู่ของชาวเมืองอุ้ยอันในช่วงเวลาที่เมืองถูกปิดได้ในระดับหนึ่ง และหลังจากสำนักข่าวบีบีซีทราบข่าวและนำผลงานเขียนของเธอเผยแพร่ออกไป เธอก็ได้รับกำลังใจจากเพื่อนนักอ่านในโลกออนไลน์ทั่วโลก ภายหลังบันทึกประจำวันของเธอก็กลายมาเป็นงานเขียนรวมเล่มที่ชื่อ *ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน*

ในฐานะงานวรรณกรรม บันทึกประจำวันของกัวจิงอาจได้รับการยกย่องในฐานะงานเขียนที่เป็นประจักษ์พยาน บอกเล่าประวัติศาสตร์แห่งยุคสมัยและสะท้อนภาพการเคลื่อนไหวของสังคม ทว่าบทบาทการเป็นนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรีของกัวจิง ก็บอกให้รู้ว่บันทึกประจำวันของเธอไม่ใช่เพียงบันทึกที่เล่าเรื่องประจำวันทั่วไป การลุกขึ้นมาเคาะแป้นพิมพ์ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นระหว่างการล็อกดาวน์ นอกจากจะสอดแทรกเนื้อหาการเรียกร้องเสรีภาพบางประการที่ถูกจำกัดในช่วงการระบาดของเชื้อไวรัสแล้ว ในด้านการเผยแพร่งานเขียน ผู้เขียนยังประสบกับอุปสรรคการใช้เสรีภาพเพื่อเผยแพร่บันทึกประจำวันของเธออีกด้วย เหล่านี้ต่างเป็นหลักฐานที่ยืนยันถึงคุณค่าของ *ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน* ในฐานะพื้นที่แห่งเสรีภาพ

จากข่าวประจำวันที่ปรากฏตามสื่อ สื่อให้เห็นว่าชาวจีนยอมรับและปฏิบัติตามมาตรการล็อกดาวน์ ซึ่งเป็นมาตรการจำกัดเสรีภาพ แล้วเหตุใดจึงปรากฏงานเขียนที่มีเนื้อหาตรงข้ามกับข่าวที่ปรากฏตามสื่อเช่น *ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน* จากการศึกษาพบว่าประชาชนชาวอุ้ยอันยอมรับปฏิบัติตามมาตรการล็อกดาวน์จริงดังที่สื่อนำเสนอ แต่ *ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน* ก็ขยายความให้ผู้อ่านได้ทราบว่า นั่นเป็นเพียงช่วงแรกที่มาตรการล็อกดาวน์เริ่มขึ้นเท่านั้น เมื่อเวลา

ผ่านไป ก็จะมีเสียงแห่งความไม่พอใจปรากฏผ่านตัวหนังสือออกมา เสียงที่เล็ดลอดออกมาบ่งบอกถึงความพยายามของการเรียกร้องเสรีภาพ และบอกให้รู้ว่าเสรีภาพไม่ใช่เรื่องของประชาชนหรือรัฐบาลฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่สัมพันธ์กับคู่ความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย ผู้วิจัยจึงหวังว่าการศึกษาปัญหาเสรีภาพในช่วงการระบาดของโควิด-19 ใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่* นอกจากจะทำให้เข้าใจสาเหตุของปัญหาเสรีภาพแล้ว ยังทำให้ผู้อ่านงานวิจัยชิ้นนี้ รับรู้และเข้าใจผลกระทบจากการใช้เสรีภาพที่ไม่พอเหมาะพอดี

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้แนวคิดเสรีภาพ ด้วยวิธีการตีความตามตัวบท และนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอผลการศึกษาการใช้เสรีภาพของรัฐบาลต่อประชาชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามที่ปรากฏใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่*

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเสรีภาพ

คราว เอเดรียน แอลเวตียุส (Claude Adrien Helvétius) นักปรัชญาและนักวรรณคดีชาวฝรั่งเศส กล่าวว่ามนุษย์ที่เสรี คือ มนุษย์ที่ไม่ถูกพันธนาการไว้ด้วยโชตรวน หรือจ้องจำอยู่ในเรือนขัง หรือถูกข่มขู่ให้กลัวด้วยการลงโทษดังเช่นทาส (อ้างถึงใน Oscar and Mary Handlin, p.9)

จอห์น สจวต มิลล์ (John Stuart Mill) นักปรัชญาและนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ กล่าวว่า เสรีภาพ หมายถึง การคุ้มครองให้พ้นจากอำนาจพระราชของผู้ปกครองในทางการเมือง และจำกัดอำนาจของผู้ปกครองมิให้ละเมิดเสรีภาพของประชาชน (จอห์น สจวต มิลล์, p.1)

จากข้างต้นทั้งแอลเวติอุส และมิลล์ ต่างเห็นว่าเสรีภาพคือภาวะที่มนุษย์ไม่อยู่ใต้อำนาจการจำกัดบังคับของผู้อื่น ดังนั้น **เสรีภาพไม่ใช่เรื่องของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเพียงผู้เดียว แต่เสรีภาพเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่สัมพันธ์กับสังคม**

จอห์น ล็อก (John Locke) นักปรัชญาชาวอังกฤษ กล่าวถึงเสรีภาพของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมไว้ในหนังสือ *ความเรียงสองตอนว่าด้วยการปกครอง* (two treatises of government) ว่า เสรีภาพของมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ซึ่งทุกคนในสังคมยอมรับ และบัญญัติขึ้นภายใต้อำนาจนิติบัญญัติซึ่งสังคมมอบอำนาจให้ มีเสรีภาพที่จะกระทำตามเจตจำนงของตนเองโดยไม่ขัดต่อกฎของสังคม และไม่ถูกจำกัดบังคับให้อยู่ภายใต้อำนาจของบุคคลอื่น (Freedom of men under government is having a standing rule to live by, common to everyone in the society in question, and made by the legislative power that has been set up in it; a liberty to follow one's own will in anything that isn't forbidden by the rule, and not to be subject to the inconstant, uncertain, unknown, arbitrary will of another man) (John Locke, p. 9)

ตามความหมายของล็อก **เมื่อมนุษย์อยู่ภายใต้ข้อตกลงร่วมของสังคม เสรีภาพของมนุษย์ย่อมอยู่ภายใต้ขอบเขตของสังคม**

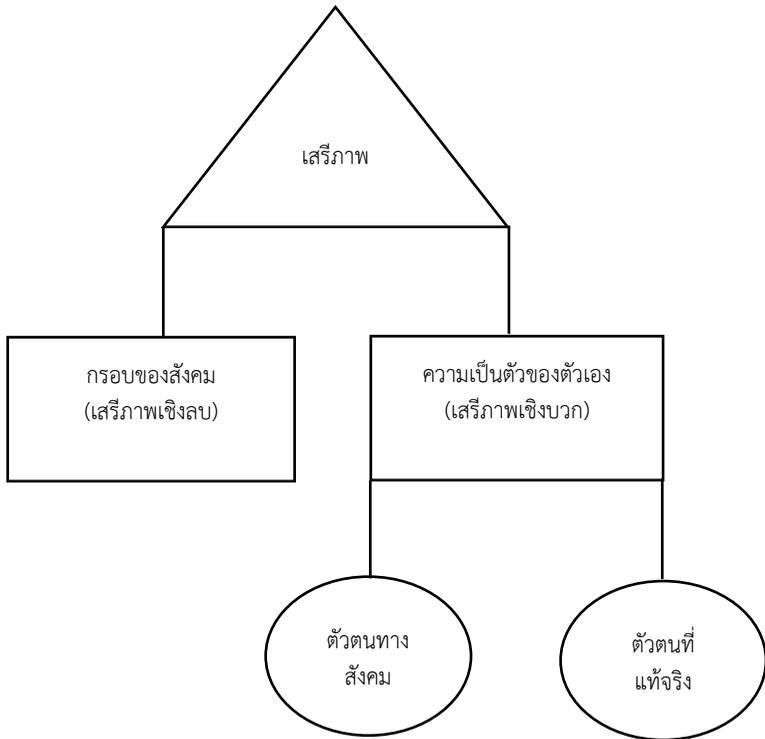
ทั้งนี้ สังคมตามแนวคิดของล็อกนั้น เกิดจากการรวมกลุ่มของปัจเจกบุคคลที่ยอมสละอำนาจสำคัญที่สุดสองประการที่ตนมีอยู่ตามกฎหมายธรรมชาติ และมอบอำนาจนั้นให้แก่ประชาคม อำนาจทั้งสองประการที่กล่าวถึงนี้ได้แก่ อำนาจในการกระทำการใดๆ ก็ตามเพื่อปกป้องคุ้มครองตนเองและผู้อื่นในขอบเขตกฎหมายธรรมชาติ และอำนาจในการลงโทษผู้กระทำความผิดตามกฎหมายธรรมชาติในสภาวะธรรมชาติ นอกจากนี้ล็อกยังเห็นว่า เมื่อประชาสังคมเกิดขึ้นแล้ว ปัจเจกบุคคลก็จะกลายเป็นประชาชน และมีการกำหนดกฎเกณฑ์การปกครอง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับผู้ปกครอง ซึ่งล็อกถือว่าอำนาจทางการเมืองของผู้ปกครองคืออำนาจของประชาชนที่มอบให้กับผู้ปกครอง ความสัมพันธ์

ระหว่างประชาชนกับผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ที่เป็นความเชื่อถือไว้วางใจต่อกัน หากผู้ปกครองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนความไว้วางใจ ประชาชนมีสิทธิใช้กำลังโค่นล้มได้ (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, p.280-281) ในมุมมองนี้ **อำนาจของผู้ปกครองสละมาจากประชาชน เสรีภาพของมนุษย์ในสังคมจึงสัมพันธ์กับการใช้อำนาจและการทำหน้าที่ของผู้ปกครอง**

ฌอง-ฌากส์ รูสโซ (Jean-Jacques Rousseau) นักปรัชญาและนักทฤษฎีการเมืองชาวฝรั่งเศส มีความคิดคล้ายกับล๊อค แต่เห็นเพิ่มเติมว่า การตัดสินใจอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในรัฐ ก็คือการสละสภาวะดั้งเดิมของตน สละสิทธิตามธรรมชาติเพื่อประโยชน์แก่ “เจตจำนงทั่วไป” (general will) และยอมตนอยู่ภายใต้เจตจำนงทั่วไป ทั้งนี้ การยอมรับเจตจำนงทั่วไปไม่ได้ทำให้ปัจเจกบุคคลสูญเสียเสรีภาพ เพียงแต่เป็นการสละสิทธิตามธรรมชาติเพื่อแลกเปลี่ยนเอาสิทธิการเป็นสมาชิกของสังคม และไม่ได้เป็นการโอนสิทธิไปให้ใครผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการโอนไปให้แก่ส่วนรวม ดังนั้น เจตจำนงทั่วไปจึงไม่ใช่การรวมกันขึ้นของเจตจำนงเฉพาะของแต่ละคน เจตจำนงทั่วไปมีลักษณะเป็นเจตจำนงอันแท้จริงของสังคม มุ่งไปหาประโยชน์ของมหาชนอันเป็นประโยชน์ร่วมกัน แตกต่างจากเจตจำนงเฉพาะของปัจเจกบุคคล ที่มุ่งไปหาประโยชน์ส่วนตัว (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, p.328) **เสรีภาพของปัจเจกบุคคลในการอยู่ร่วมกันยังเกี่ยวเนื่องกับการเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม**

ไอเซยาห์ เบอร์ลิน (Isaiah Berlin) นักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษ นำเสนอให้ผู้อ่านเห็นว่าเสรีภาพเชื่อมโยงกับปัจจัยที่แตกต่างกัน 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกหมายถึงเงื่อนไขของสังคม ส่วนปัจจัยภายในหมายถึงความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่ปรากฏอยู่ใน บทความ *สองมโนทัศน์ของเสรีภาพ* (Two Concept of Liberty) เขาเรียกเสรีภาพที่สัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกว่า เสรีภาพเชิงลบ (negative freedom) และเสรีภาพที่สัมพันธ์กับปัจจัยภายในว่า เสรีภาพเชิงบวก (positive freedom) ทั้งนี้เสรีภาพเชิงลบ หมายถึง พื้นที่ที่มีเสรีภาพโดยปราศจากอุปสรรคขัดขวางจากบุคคลอื่น (the area within which a man can act unobstructed by others) จากแนวคิด

ข้างต้นที่กล่าวไว้ว่าเสรีภาพของมนุษย์ในสังคมสัมพันธ์กับสังคม ดังนั้นการมีเสรีภาพที่ไม่ถูกขัดขวางตามความหมายของเสรีภาพเชิงลบ จึงหมายถึงเสรีภาพที่อยู่ภายใต้กรอบเงื่อนไขของสังคม ส่วนเสรีภาพเชิงบวก หมายถึง ความปรารถนาที่ได้เป็นตัวของตัวเอง (the wish on the part of the individual to be his own master) เบอร์ลินเห็นว่าเสรีภาพเชิงบวกสัมพันธ์กับตัวตน 2 ประเภท คือ ตัวตนทางสังคม (real self) เป็นตัวตนที่ปัจเจกบุคคลในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ซึมซับปัจจัยทางสังคมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวตน และตัวตนที่แท้จริง (true self) เป็นตัวตนภายในที่มีความเป็นตัวของตัวเอง (Isaiah Berlin, 33-47) อาจเขียนองค์ประกอบของเสรีภาพตามแนวคิดของเบอร์ลินเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงเสรีภาพตามแนวคิดของเบอร์ลิน

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า เสรีภาพเชิงลบและเชิงบวกที่เบอร์ลินกล่าวถึง ไม่ได้สะท้อนความหมายของการมีเสรีภาพน้อยหรือเสรีภาพมาก แต่สื่อให้เห็นองค์ประกอบสองสิ่งที่เป็นคนละพวกแต่มารวมกันเพื่อประกอบเป็นเสรีภาพ เสรีภาพเชิงลบ หมายถึง เงื่อนไขของสังคมที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตเสรีภาพให้กับผู้อยู่ร่วมกัน ส่วนเสรีภาพเชิงบวก หมายถึง ตัวตนความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยตัวตน 2 ประเภท ได้แก่ ตัวตนทางสังคมและตัวตนที่แท้จริง หากตัวตนทางสังคมมีอิทธิพลเหนือตัวตนที่แท้จริง มนุษย์ก็จักอยู่ภายใต้การครอบงำของสังคม สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ในทางกลับกันหากตัวตนที่แท้จริงมีอิทธิพลเหนือตัวตนทางสังคม ความเป็นตัวของตัวเองก็จักฉายชัดโดดเด่น จนอาจมีอิทธิพลเหนือตัวตนของผู้อื่นหรือส่งผลเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของสังคม เสรีภาพจึงเป็นภาวะความสมดุลที่ตั้งอยู่ระหว่างกฎเกณฑ์ของสังคมและความปรารถนาในความเป็นอิสระของมนุษย์ กล่าวได้ว่า เสรีภาพคือความเป็นอิสระของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับสังคม

ดังนั้น ความคิดเห็นของประชาชนในฐานะปัจเจกบุคคล ซึ่งมีทั้งเห็นด้วยและเห็นต่างกับรัฐบาล ตามที่สะท้อนผ่าน *ไดอารี่ล็อกดาวน้อูฮั่น* จึงเหมาะสมที่จะใช้แนวคิดเสรีภาพในการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจาก *ไดอารี่ล็อกดาวน้อูฮั่น* ฉบับภาษาจีนเป็นงานเขียนที่เพิ่งออกสู่สายตาผู้อ่านเดือนเมษายน ค.ศ 2020 จึงยังไม่พบงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมชิ้นดังกล่าว และพบว่างานวิจัยที่ศึกษางานวรรณกรรมโดยใช้แนวคิดเสรีภาพ มีเพียง 1 ชิ้น ได้แก่ “ความย้อนแย้งแห่งเสรีภาพในนวนิยายเรื่อง *ความฝันในหอแดง* และนวนิยายของมัวเหียน” ของ นัยน์พัศ อธิษฐ์พัส

ผลการวิจัยสรุปว่า ความย้อนแย้งของเสรีภาพเกิดขึ้นจากเสรีภาพที่มีความหลากหลายและเลื่อนไหลแตกต่างกันในแต่ละยุค นวนิยายเรื่อง *ความฝันในหอแดง* นำเสนอเสรีภาพของสังคมในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ อาทิ เสรีภาพการประกอบอาชีพ เสรีภาพทางการ

ศึกษา เสรีภาพในการสมาคม และเสรีภาพการแต่งงาน เป็นต้น และอุดมการณ์ความสัมพันธ์ “เบญจสัมพันธ์” ที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเจ้ากับข้า พ่อกับลูก สามีกับภรรยา พี่กับน้อง และเพื่อนกับเพื่อน พันธนาการความสัมพันธ์นอกจากสร้างภาวะความยั่งยืนของเสรีภาพแล้ว ยังเป็นสาเหตุของการเรียกร้องเสรีภาพ ส่วนนวนิยายของมัวเหยียนนำเสนอสรีภาพในบริบทสังคมนิยมที่ตั้งอยู่บนรากฐานความเท่าเทียมตามกฎหมาย อาทิ เสรีภาพการประกอบอาชีพ เสรีภาพการแต่งงาน เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และสิทธิความเท่าเทียม เป็นต้น แต่อิทธิพลของอุดมการณ์ “เบญจสัมพันธ์” และระบบทุนนิยมที่ยังคงฝังแน่นอยู่ในสังคม เป็นปัจจัยให้วิถีชีวิตของชาวจีนยังคงดำเนินไปตามครรลองแบบเก่า การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกรอบเสรีภาพ และแสดงการต่อสู้และต่อรอง จึงนำมาซึ่งภาวะความยั่งยืนของเสรีภาพ

งานวิจัยข้างต้นนอกจากจะนำเสนอ เสรีภาพของสังคมในหลากหลายด้านแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นว่า เสรีภาพของมนุษย์ยังแตกต่างตามบทบาทความสัมพันธ์ของตัวเอง สาเหตุของความยั่งยืนของเสรีภาพเกิดจากกฎเกณฑ์สังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เสรีภาพกับคนกลุ่มหนึ่ง กลับสร้างข้อจำกัดทำให้คนอีกกลุ่มหนึ่งไม่อาจเข้าถึงเสรีภาพ นอกจากนี้การแสวงหาผลประโยชน์จากความสัมพันธ์ ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คู่ความสัมพันธ์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบ และไม่ได้รับเสรีภาพตามสิทธิที่ตนเองพึงได้รับ ความไม่เท่าเทียมของกฎเกณฑ์สังคม และความขัดแย้งในตัวเองของมนุษย์ ต่างเป็นสาเหตุที่นำมาซึ่งความยั่งยืนของเสรีภาพ โดยสรุป ความสัมพันธ์ กฎเกณฑ์ของสังคม และผลประโยชน์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดความยั่งยืนของเสรีภาพ

การศึกษาแนวคิดเสรีภาพในงานวรรณกรรมของงานวิจัยข้างต้น ชี้ให้เห็นปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาของเสรีภาพ ส่วนงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการใช้เสรีภาพและผลกระทบจากการใช้เสรีภาพที่ไม่เหมาะสม

ข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยฉบับนี้จัดทำขึ้นในระหว่างที่งานแปลฉบับภาษาไทยยังไม่ได้รับการตีพิมพ์ ผู้วิจัยจึงแปลเนื้อหาภาษาจีนเอง แต่เมื่อส่งบทความตีพิมพ์ ปรากฏว่าฉบับแปลของ เรืองชัย รักศรีอักษร แปลแล้วเสร็จในชื่อของ *ไดอารี่ลોકดาวน้อฮู้ฮั้น* ผู้วิจัยจึงใช้ชื่อนี้ตามผู้แปล

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้ 1. การใช้เสรีภาพของรัฐบาลต่อประชาชนใน *ไดอารี่ลોકดาวน้อฮู้ฮั้น* 2. ความสูญเสียของความไว้วางใจ: ผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของรัฐบาล

1. การใช้เสรีภาพของรัฐบาลต่อประชาชนใน *ไดอารี่ลોકดาวน้อฮู้ฮั้น*

(1) การลิดรอนเสรีภาพการแสดงออก

บันทึกของกัวจิงสี่อี่ให้เห็นว่า ในฐานะประชาชนคนหนึ่งเธอยอมรับและปฏิบัติตามมาตรการของรัฐบาล แต่การยอมรับไม่ได้หมายความว่า เธอเห็นด้วยกับการใช้อำนาจในการบริหารจัดการเพื่อควบคุมสถานการณ์โรคระบาดของรัฐบาลโดยไร้ข้อกังขา ความเป็นนักสังคมสงเคราะห์และนักเรียกร้องสิทธิสตรีของผู้เขียน มีส่วนกระตุ้นทำให้เธอหยิบยกประเด็นเสรีภาพและความไม่เท่าเทียมทางสังคม มาถ่ายทอดผ่านงานเขียนในรูปแบบบันทึกประจำวัน เนื้อหาที่ปรากฏในบันทึกประจำวันของเธอ จึงไม่ใช่เรื่องเล่าสัพเพเหระ ทั้งนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงงานเขียนของตัวเองไว้ดังนี้

นี่เป็นบันทึกประจำวันของฉัน ในงานเขียนย่อมปรากฏ “ความเป็นฉัน” ซึ่งฉันเองก็พยายามลบล้าง เพราะสิ่งที่ฉันบันทึกไม่ได้จำเพาะแค่เรื่องของ “ฉัน” แต่เป็นบันทึกที่รวมถึงเรื่องของ “ฉันในอู่ฮั้น” งานเขียนชิ้นนี้จึงไม่ใช่บันทึกประจำวันส่วนตัว แต่เป็นงานเขียนที่ใช้กลวิธีการเขียนในรูปแบบบันทึกประจำวันเพื่อเล่าเรื่องสังคม

这是我的日记，写作里必然包含这是我的日记，写作里必然包含“我”。对此，我也尽量克制，因为我写的不仅是“我”的日记，更是“我在武汉”的日记。这不是纯粹的个人日记，而是用日记的方式进行公共叙事。

(郭晶, p. 6)

การเลือกใช้รูปแบบการเขียนแบบบันทึกประจำวัน เอื้อให้ผู้เขียนสอดแทรก “ความเป็นฉัน” หรือมุมมองความคิดเห็นของตนเองต่อสังคมได้โดยง่าย โดยทั่วไปเนื้อหาของบันทึกประจำวันมักให้ความสำคัญกับการเล่าถึงเรื่องส่วนตัว และเขียนขึ้นเพื่อเตือนความทรงจำของผู้บันทึก เรื่องที่เล่าในแต่ละวันมีประเด็นการนำเสนอที่แตกกระจายหลากหลาย แต่ *ไดอารี่ ออกดาวน์อุฮั่น* มีเนื้อหาการนำเสนอที่มุ่งเรียกร้องเสรีภาพ ซึ่งเป็นประเด็นการนำเสนอที่ประชาชนทั่วโลกต่างมีประสบการณ์ร่วมในช่วงการระบาดของโควิด-19 ดังนั้นบันทึกของกัวจิงจิงไม่ใช่งานเขียนที่มีคุณค่าเฉพาะยุคสมัยหรือเฉพาะท้องถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่มีลักษณะของความเป็นสากลร่วมอยู่ด้วย

นอกจากนี้บันทึกประจำวันของผู้เขียน ยังเป็นสะพานเชื่อมโยงตัวเธอกับโลกภายนอกเข้าเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยแบ่งปันข้อความที่เขียนในแต่ละวันให้กับผู้อ่านในสื่อสังคมออนไลน์ ได้ร่วมรับรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แต่ว่าการสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านก็ประสบกับความไม่ราบรื่นบางประการ ดังตัวอย่าง

สิ่งที่ถูกปิดนั้นไม่ใช่แค่เมืองเมืองหนึ่ง ยังมีเสียงของผู้คนด้วย วันแรกที่ฉันโพสต์บันทึกประจำวันของฉันลงในเว็บบัฟ ฟิล์รูปภาพอัฟโพลดไม่ได้ ข้อความตัวอักษรก็โพสต์ไม่ได้ ฉันจึงต้องแปลงตัวอักษรเป็นรูปภาพก่อนอัฟโพลด แต่เมื่อวานนี้ฉันแปลงไฟล์แล้วก็ยังโพสต์ลกลุ่มไม่ได้ และหลังจากที่โพสต์ลงเว็บบัฟปริมาณอินเทอร์เน็ตก็ถูกจำกัดอย่างเห็นได้ชัด บันทึกประจำวันทีโพสต์ในวันที่ 24 มกราคม มี

คนส่งต่อเกือบ 5,000 คน แต่เมื่อวานกลับมีคนส่งต่อเพียง 45 คน
ช่วงหนึ่งก็อดสงสัยไม่ได้ว่าฉันเขียนได้ไม่ดีหรือเปล่า

正在被封锁的不只是一个个城市，还有人们的声音。
我第一天把日记发在微博上的时候，图片上传不了，文字也发不出去，我只得把文字转成图片发。昨天，我把文字转成图片也无法在朋友圈发，发布在微博上之后则明显被限制了流量。1月24日，我发表的微博日记有近5,000人转发，而昨天的只有45人转发。有一瞬间，我还怀疑是不是自己写得不好。

(郭晶, p. 34)

นอกจากทางฝั่งของผู้เขียนจะพบกับปัญหาการโพสต์ข้อความ ถูกกีดกันทำให้ไม่สามารถส่งลงบนหน้าเพจได้โดยตรง ทางฝั่งของผู้อ่านก็ยังพบกับอุปสรรคการเข้าถึงข้อความ ข้อความที่ผู้เขียนโพสต์ไม่สามารถปรากฏในเพจของผู้อ่านโดยอัตโนมัติ ผู้อ่านจะเข้าถึงข้อความของผู้เขียนได้ก็ต่อเมื่อเปิดตรงมาที่เพจของผู้เขียนเท่านั้น และแม้ว่าผู้เขียนจะเปิดช่องทางการสื่อสารเพิ่มเติมผ่านทางวีแชท¹ (郭晶, p. 7) การส่งข้อความก็ยังคงติดขัด อุปสรรคเหล่านี้แม้จะขัดขวางการเผยแพร่ข้อความของกัวจิง แต่กลับส่งผลทำให้บันทึกของกัวจิงเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ขณะที่ประชาชนมองว่า อุปสรรคเหล่านี้สื่อถึงการปิดกั้นเสรีภาพการแสดงออก รัฐบาลก็อาจมองว่าเนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการปกครอง

จากประวัติศาสตร์จีนพบว่า เสรีภาพการแสดงออกของประชาชนมักถูกปิดกั้น เมื่อผู้ปกครองประเทศต้องการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองของตนเอง แต่ไม่ใช่ว่าจีนจะไม่เคยมีผู้ปกครองให้ความสำคัญกับเสรีภาพการแสดงออก *คัมภีร์จิวจ้วน* ปีที่ 31 สมัยเซียงกง

¹ ระบบส่งข้อความสนทนาที่พัฒนาขึ้นโดยบริษัทพัฒนาโปรแกรมการสื่อสารของจีนในรูปแบบ Application เช่นเดียวกับ Line

ตอน “จื่อฉ่านไม่ทำลายวิทยาลัย¹” ได้บันทึกถึงผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญกับเสรีภาพการ แสดงออกไว้ความว่า ทรานหมิงกล่าวกับจื่อฉ่านเรื่องยุบวิทยาลัย เพราะเห็นว่านอกจากจะเป็นสถานศึกษาแล้ว ยังถูกใช้เป็นสถานที่ชุมนุมวิจารณ์การเมืองของผู้คนด้วย แต่จื่อฉ่านกลับ คิดตรงกันข้ามและเห็นว่า คำวิจารณ์ใดที่ว่าไว้ดีแล้ว ก็ให้ดำเนินต่อไป ส่วนความในส่วนที่ กล่าวเตือน ก็ให้ถือเป็นครูที่ช่วยชี้แนะข้อผิดพลาด (李梦生, p. 895-896) ตามความเห็น ของจื่อฉ่าน โรงเรียนมิใช่เพียงสถานที่อบรมความรู้ให้กับเหล่ากุลบุตร แต่ยังเป็นชุมชนทาง ปัญญาที่มีทั้งผู้คิดเหมือนและคิดต่าง การยอมรับความแตกต่างทางความคิดและทบทวนแก้ไข การกระทำ จึงเป็นทางออกที่จะนำพาสังคมให้อยู่รอด

การแสดงความคิดเห็นของบุคคลหนึ่งอาจสร้างความไม่พอใจให้กับบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล แต่เมื่อปัจเจกบุคคลได้สื่อสารความคิดส่วนตนให้สังคมได้รับรู้ ก็เป็นโอกาสที่รัฐบาลจะ ใช้เก็บข้อมูล เก็บประเด็นความคิดเห็นในส่วนที่ไม่ตรงกับแนวคิดของรัฐบาล และทำความเข้าใจกับประชาชน ก่อนที่จะเกิดรอยปริแยกทางความคิดและบานปลายเป็นความแตกแยก ทางสังคม แต่หากเป็นความคิดเห็นในทางสร้างสรรค์ พื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นก็จะเป็น

¹ ความเดิม 子产不毁乡校 《左传·襄公三十一年》：郑人游于乡校，以论执政。然明谓子产曰：“毁乡校，何如？”子产曰：“何为？夫人朝夕退而游焉，以议执政之善否。其所善者，吾则行之；其所恶者，吾则改之。是吾师也，若之何毁之？我闻忠善以损怨，不闻作威以防怨。岂不遽止？然犹防川：大决所犯，伤人必多，吾不克救也；不如小决使道，不如吾闻而药之也。”然明曰：“蔑也今而后知吾子之信可事也。小人实不才。若果行此，其郑国实赖之，岂唯二三臣”仲尼闻是语也，曰：“以是观之，人谓子产不仁，吾不信也。”

แปลเป็นภาษาไทยโดย กนกพร นุ่มทอง “จื่อฉ่านไม่ทำลายวิทยาลัย” จากคัมภีร์จิวจวัน ปีที่ 31 สมัยเชียงกง ชาวแคว้นเจิ้งมัก ชุมนุมในวิทยาลัยเพื่อวิจารณ์การปกครอง ทรานหมิงกล่าวแก่จื่อฉ่านว่า “ยกเลิกวิทยาลัยเสียดีหรือไม่?” จื่อฉ่านกล่าวว่า “เพราะเหตุใด? ประชาเสรีจักมาชุมนุมกัน วิจารณ์การปกครองว่าดีหรือไม่ พวกเขาพอใจสิ่งใด เราก็นำไปปฏิบัติ พวกเขาชิงชังสิ่งใด เราก็กแก้ไขปรับปรุง นี่จึงเป็นครูของเรา ไยต้องทำลายเล่า? เราได้ยินว่าพึงกระทำดีถึงที่สุดเพื่อทอนความคับแค้นชิงชัง ไม่เคยได้ยินว่าควรใช้อำนาจข่มขู่ป้องกันมิให้เกิดความคับแค้นชิงชัง เสมือนคังป้องกันกระแสน้ำมิให้ไหล หากทำนบหลายย่อมเสียหายมาก เรายังอาจช่วยเหลือได้ ไม่สู้เจาะทางสายน้อยให้น้ำไหลออก ไม่สู้เราฟังคำแล้วถือเป็นโอสถรักษาโรคให้หาย” ทรานหมิงได้ฟังจึงว่า “วันนี้ข้าจึงได้แจ้งว่าท่านสามารถระงับการใหญ่ได้ (ข้าผู้เป็น) คนต่ำซ้ำไร้สามารถจริง หากกระทำได้เช่นนี้ แคว้นเจิ้งย่อมมีที่พึง ประโยชน์ย่อมไม่เกิดแก่เราผู้เป็นขุนนางไม่กี่คน” จึงเห็น (ขงจื้อ) ได้ฟังเรื่องนี้ก็กล่าวว่า “จากมาจาเหล่านี้ แม้นมีผู้กล่าวว่าจื่อฉ่านไร้ การณธรรม เราหาเชื่อไม่” (Retrieved 7 สิงหาคม 2563, from <https://www.facebook.com/kanokpornnumtong>)

พื้นที่ของโอกาสในการระดมสมอง สร้างสรรค์สังคมที่อุดมไปด้วยปัญญา เสรีภาพการแสดงความคิดเห็น นอกจากจะสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดกับสังคมแล้ว ยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมสร้างความเจริญให้กับประเทศ

ในขณะที่สังคมเต็มไปด้วยเสียงของความคิดเห็น การปะทะกันของความคิดเห็นที่แตกต่างกันสองขั้วจะนำพาสังคมไปสู่การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือจะเลวร้ายลงเพราะสังคมแตกแยก ก็ขึ้นอยู่กับมุมมองและแนวทางของรัฐบาลซึ่งเป็นผู้ที่จะปฏิบัติต่อข้อคิดเห็นต่างๆ เหล่านั้น หากรัฐบาลมองเชิงบวก ยอมรับความต่างและนำเอาความเห็นต่างนั้นมาใช้ปรับปรุงการทำงานของรัฐบาล ก็จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับรัฐบาลมากยิ่งขึ้น แต่หากมองเชิงลบ เห็นว่าความแตกต่างทางความคิดจะทำลายความมั่นคงทางอำนาจของตนเอง ก็อาจเข้าแทรกแซงเสรีภาพทางความคิดของประชาชน ท้ายที่สุดก็ก่ออคติและความรู้สึกอันไม่เป็นมิตรต่อรัฐบาล ดังเช่นที่ปรากฏใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน*

(2) การลิตรอนเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ทำให้หลายประเทศมาถึงทางแยกที่ต้องเลือกระหว่างเสรีภาพกับสุขภาพ กลุ่มคนที่ให้ความสำคัญกับเสรีภาพมากกว่าสุขภาพก็อาจมองว่าการล็อกดาวน์เพื่อควบคุมเชื้อไวรัส เป็นเพียงข้ออ้างที่รัฐบาลใช้เพื่อการจำกัดเสรีภาพของประชาชน แต่สำหรับชาวอุ้ยอันซึ่งเป็นชุมชนแรกของประชาคมโลกที่เผชิญหน้ากับการคุกคามของเชื้อไวรัส พวกเขายินยอมที่จะเสียสละเสรีภาพการใช้ชีวิตนอกบ้านเพื่อรักษาชีวิตและสุขภาพของตนเอง

ไดอารี่ล็อกดาวน์อุ้ยอัน สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อนายกเทศมนตรีเมืองอุ้ยอันประกาศล็อกดาวน์ระงับกิจกรรมนอกบ้าน จำกัดพื้นที่การใช้ชีวิตของประชาชนให้อยู่แต่ในที่พัก นอกจากประชาชนชาวเมืองอุ้ยอันจะไม่ต่อต้านแล้ว ยังเตรียมพร้อมรับมือการกักตัวโดยกักตุนอาหารดังตัวอย่าง

ไปถึงซูเปอร์มาร์เก็ตแถวบ้าน ก็เห็นผู้คนมากมายกำลังเข้าแถว
จ่ายเงิน ข้าวสาร อาหารเส้น อาหารจำพวกอาหารแห้งเหลือวางอยู่
บนชั้นไม่มากนัก ท่ามกลางความอลหม่าน ฉันทหิบบๆ ฉวยๆ มาได้
จำนวนหนึ่ง

มีผู้ชายคนหนึ่งซื้อเกลือเสียมากมาย ก็มีคนถามว่า “คุณซื้อเกลือ
มากมายขนาดนี้ไปทำอะไร” เขาตอบว่า “เผื่อว่าลือกดาวนั้เป็นปีเิง”

到了附近的超市，很多人都在排队结账，架上米、
面这些保命的食物已经所剩无几啦。慌乱之中我随便拿
了一些。

有个男的买了很多盐，有人问说：“你买那么多盐
干啥？”他回说：“万一封个 1 年呢！”

(郭晶, p. 17)

สถานการณ์การกักตุนอาหารตามที่กล่าวไว้ใน *ไดอารี่ลือกดาวนั้* สะท้อนให้เห็นว่า
ชาวเมืองอู่ฮั่นต่างยอมรับและปฏิบัติตามมาตรการลือกดาวนั้ของทางการด้วยดี ยิ่งกว่านั้นบาง
คนยังเตรียมการรับมือหากการปิดเมืองยืดเยื้อยาวนาน เพราะยังไม่อาจควบคุมสถานการณ์
การระบาดของโรคได้

ในขณะที่เนื้อหาวรรณกรรมส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นการยอมรับการถูกจำกัดเสรีภาพของ
ประชาชน อีกส่วนหนึ่งก็แสดงให้เห็นการเรียกร้องเสรีภาพด้วยเช่นกัน เมื่อเสรีภาพการใช้ชีวิต
นอกบ้านซึ่งเป็นเสรีภาพทางกายถูกจำกัด แต่ความความฟุ้งซ่านอันเป็นเสรีภาพทางความคิด
ยังคงเป็นสิทธิที่ปัจเจกบุคคลกระทำได้อยู่ ผู้อ่านจึงพบการระบายความเก็บกดคับข้องด้วยวิธี
ที่แปลกแตกต่างกันไป ดังเช่น กลับถึงทางเข้าเขตที่พัก มีคนตะโกนเสียงดังว่า “ออกมาคุยกัน
หน่อย จะขึ้นราแล้ว” ผู้คนที่อยู่ใกล้ๆ พวกกันหัวเราะขำ ฉันทก็อดไม่ได้ที่จะเข้าไปกับเขาด้วย
(回到社区门口，有一个人在大声喊：“出来聊天呀，要长毛（发霉）”

了！”几个人在旁边嬉笑。我也忍不住笑了起来。）（郭晶，p. 50） ดังนั้น เสรีภาพการใช้ชีวิตนอกบ้านยังคงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา แต่เมื่อต้องเลือกระหว่างเสรีภาพ กับสุขภาพ ทุกคนก็ให้ความร่วมมือเลือกสุขภาพก่อนเสรีภาพ

จากตัวอย่างข้างต้นจึงนำไปสู่คำถามที่ว่า เหตุใดชาวอุ๋นจึงยอมรับสภาพการถูกจำกัด เสรีภาพและยังพอใจเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่อาจเลวร้ายลง โดยไร้ซึ่งการต่อต้าน หรือเรียกร้องให้ทางการยุติการจำกัดพื้นที่การใช้ชีวิตอย่างมีเสรีภาพของพวกเขา จาก การศึกษาแนวคิดเสรีภาพของชาวจีน พบว่าจิตสำนึกเรื่องเสรีภาพของชาวจีนน่าจะสัมพันธ์กับ แนวคิดการเรียกร้องเสรีภาพของชาวจีนเมื่อประมาณร้อยกว่าปีก่อน

ในงานศึกษาของเฉินหมินหรง (陈敏荣) นักวิชาการชาวจีน อ้างถึงแนวคิดการ เรียกร้องเสรีภาพของเหลียงฉีเซา (梁启超) ซึ่งเป็นนักปฏิวัติชาวจีนไว้ว่า เสรีภาพของ ปัจเจกบุคคลเป็นสิ่งที่มียู่ เพียงแต่เสรีภาพของปัจเจกบุคคลจะต้องอยู่ภายใต้เสรีภาพของ สังคม ดังนั้นความรับผิดชอบในการปกป้องเสรีภาพของประเทศชาติ จึงเป็นหน้าที่ของ ประชาชนทุกคน (陈敏荣, p. 79) เห็นได้ว่าการปลูกกระตมสร้างแนวร่วมเพื่อเรียกร้อง เสรีภาพของสังคมนักปฏิวัติชาวจีนผูกโยงเสรีภาพของปัจเจกบุคคลเข้ากับเสรีภาพของสังคมนอกจากจะจูงใจประชาชนในชาติให้ลุกขึ้นมามีส่วนร่วมผลักดันประเทศให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงแล้ว ยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกการทำเพื่อประโยชน์ของสังคมนานก่อน ส่วนตัว

หากกล่าวได้ว่าทุกคนให้ความร่วมมือยอมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เพราะ จิตสำนึกร่วมรับผิดชอบต่อสังคมที่ถูกปลูกฝังไว้ ก็จักนำมาสู่คำถามว่า จิตสำนึกดังกล่าวถูก ปลูกเร้าเพื่อใช้เป็นข้ออ้างสนับสนุนการแสดงอำนาจของรัฐและใช้ควบคุมประชาชนด้วยจะ ได้หรือไม่ สำหรับสถานการณ์ปกติการสั่งให้ประชาชนต้องกักตัวอยู่แต่ในบ้านอาจเป็นการ ละเมิดสิทธิของประชาชน แต่ในสถานการณ์ที่สังคมกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตสาธารณสุขที่ไม่ อาจคาดเดาได้ การปกป้องชีวิตประชาชนและการคุ้มครองการสาธารณสุขกลายเป็นภารกิจ

เฉพาะหน้าของรัฐบาล ตามทัศนคติของจอห์น ลีคที่ถือว่าวัตถุประสงค์สูงสุดของอำนาจรัฐซึ่งเกิดจากประชาคมย่อมต้องเป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิในชีวิต ในเสรีภาพ ในทรัพย์สินของประชาชน หากผู้ปกครองไม่กระทำการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ก็ไม่รู้ว่าประชาชนจะละทิ้งสภาวะธรรมชาติดำอยู่ในประชาคมเพื่ออะไร (วรเจตน์ ภาคีรัตน์, p. 281) การให้ประชาชนอยู่บ้านเพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อไวรัส จึงไม่ใช่การควบคุมหรือจำกัดเสรีภาพ แต่เป็นการปกป้องคุ้มครองชีวิต

ว่าประชาชนส่วนหนึ่งและผู้เขียนเล่าไว้ใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่บ้าน* ก็เห็นว่าตนเองเข้าไปไม่ถึงสิทธิการปกป้องคุ้มครองชีวิต ดังตัวอย่าง

ตั้งแต่ล็อกดาวน์หน่วยงานของป่าเหลียนแจกหน้ากอนามัยให้ 5 ชิ้น หลังจากล็อกดาวน์ป่าเหลียนซื่อหัวไซเท้า ปีทรูท กะหล่ำปลี บอกว่าผักอย่างอื่นแพงเหลือเกิน ป่าบอกว่าตอนนี้ป่าออกจากบ้านก็กลัว แต่ก็แล้วแต่ฟ้าลิขิต เพราะถ้าไม่ทำงาน จะถูกหักวันละ 150 หยวน ค่าแรงรายวันได้แค่วันละ 70 หยวน น้องชายป่าเหลียนโทรมาถามไถ่ และบอกว่าพวกเขาไม่กล้าออกจากบ้านกันแล้ว ป่าตอบว่าหัวหนายังไม่ได้แจ้งให้หยุดก็ต้องทำงาน มีคนผ่านมาถามว่าพวกป่าไม่กลัวตายหรือ ป่าตอบว่ากลัวตายก็ช่วยไม่ได้ ใครใช้ให้พวกแกไม่ใช่พนักงานประจำละ ป่าบอกว่าพนักงานกวาดถนนที่ทำงานอยู่ตอนนี้ เป็นพวกลูกจ้างชั่วคราว

封城以来，工作的单位发给镰大姐 5 个口罩。封城后，镰大姐买了萝卜、红菜头、高丽菜，说别的菜太贵了。她说她现在出门也是担惊受怕，但只能听天由命，因为如果不工作，一天要被扣 150 块，而她一天的工资也不过 70 块。镰大姐的弟弟打电话问候她，说他们都不敢出门啦，镰大姐回说上面没有通知，我们就要工作。有个路人

跟她说你们不怕死，她说怕死也没办法，谁叫他们不是正
式工。她说现在在工作的清洁员大都是临时工。

(郭晶, p. 72)

ในช่วงที่ความเข้าใจเกี่ยวกับโควิด-19 ยังไม่ชัดเจน มาตรการล็อกดาวน์และจำกัดพื้นที่
ไม่ให้ประชาชนออกจากบ้านคือมาตรการหลักที่รัฐบาลนำมาใช้ปกป้องชีวิตประชาชน แต่ว่า
ขณะที่คนกลุ่มหนึ่งได้รับสิทธิให้ทำงานอยู่ที่บ้าน แต่คนอีกกลุ่มหนึ่งเช่น กลุ่มพนักงานกวาด
ถนน เป็นต้น กลับตกอยู่ในภาวะที่ต้องเลือกระหว่างอยู่บ้านแต่ไม่ได้รับเงิน กับทำงานได้เงิน
แต่เสี่ยงติดเชื้อ จากคำกล่าวของป้ากวาดถนนที่ฉายชัดถึงความน้อยเนื้อต่ำใจในสถานะตนเอง
บอกให้รู้ว่าเพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต พวกเขาจึงต้องเลือกเศรษฐกิจก่อนสุขภาพ
หากมองว่าป้ากวาดถนนไม่มีเสรีภาพในการเลือก มุมมองนี้อาจทำความเข้าใจด้วยแนวคิดของ
ไอเซยาห์ เบร์ลินที่กล่าวไว้ว่า สำหรับคนที่ไม่มีเงินพอจะมีอิสระในการจับจ่ายซื้อของตามที่
ตนเองต้องการ ไม่เป็นเหตุให้กล่าวได้ว่าไร้เสรีภาพ เพราะอย่างไรก็ตามเขาก็ยังมีเสรีภาพใน
การซื้อของตามจำนวนเงินที่เขา มี (Isaiah Berlin, p.5) ดังนั้นในกรณีของป้ากวาดถนน ทั้ง
สถานะการเงินและตำแหน่งหน้าที่ที่บีบบังคับต่างไม่เอื้ออำนวยให้อยู่บ้านเช่นคนอื่น แต่ก็ไม่ได้
หมายความว่าป้ากวาดถนนไม่มีทางเลือก เพียงแต่เป็นการเลือกภายใต้ข้อจำกัดของทรัพยากร
ส่วนตัว ที่ต้องมีการคำนวณส่วนได้ส่วนเสีย เพราะเมื่อเลือกอย่างหนึ่งก็ต้องสูญเสียอีกอย่าง
หนึ่ง ทว่าเสรีภาพในการเลือกของป้ากวาดถนนถูกแทรกแซงด้วยอำนาจของหน่วยงาน ที่ใช้
เงื่อนไขการหักเงินเกินค่าแรงบีบบังคับไม่ให้พนักงานลาหยุด ในมุมมองของคนกวาดถนน การ
ลดทอนเสรีภาพในการเลือกโดยบีบบังคับด้วยเงินค่าจ้าง แสดงถึงการบีบคั้นที่เข้มข้นปกครอง
มีต่อชนชั้นแรงงาน เพราะต้องการใช้แรงงานนั้นดูแลรักษาความสะอาดบ้านเมืองอันเป็นพื้นที่
ในปกครองของรัฐบาล โดยที่ลืมไปว่าคนกวาดถนนก็เป็นประชาชนที่รัฐบาลต้องให้การดูแล
ด้วยเช่นกัน การบีบบังคับของรัฐบาลนอกจากจะเป็นการซ้ำเติมความทุกข์ให้กับคนกลุ่มนี้แล้ว
ยังทำให้เกิดความรู้สึกเก็บกดเพราะถูกละเมิดสิทธิความเท่าเทียมอีกด้วย

หากรัฐบาลดำเนินมาตรการรับมือกับโควิด-19 โดยระมัดระวังไม่ละเมิดต่อสิทธิของประชาชน การใช้อำนาจอย่างชอบธรรมย่อมไม่ถูกต้องด้านจากประชาชน และยังได้รับความร่วมมือจากประชาชนด้วย ในทางตรงกันข้ามหากใช้อำนาจด้วยความไม่ชอบธรรม ก็นำมาซึ่งเสียงสะท้อนที่สื่อถึงความไม่เห็นด้วย ดังตัวอย่าง

หลายเมืองเริ่มเรียกร้องให้สวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ เบื้องต้นเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 แต่แท้จริงคือการใช้อำนาจตามอำเภอใจ เมื่อวานนี้ที่กว้างโจวมีประชาชนที่ไม่สวมหน้ากากอนามัย ถูกลากลงจากรถไฟใต้ดิน และพ่นสเปรย์พริกไทย พวกเขาไม่รู้หรือกว่าทำไมเขาถึงไม่สวมหน้ากาก อาจจะหาซื้อไม่ได้ อาจจะไม่เห็นประกาศที่ติดแจ้งให้ประชาชนต้องสวมหน้ากากอนามัย อย่างไรก็ตามไม่ควรลดทอนสิทธิการออกนอกบ้าน รัฐบาลมีวิธีมากมายที่จะใช้น้ำมือประชาชนให้ลดการเดินทางออกนอกบ้าน หรือสวมหน้ากากอนามัยในที่สาธารณะ เช่น รับประกันว่าประชาชนทุกคนจะมีหน้ากากอนามัย แจกรางวัลให้กับผู้ที่ไม่ออกนอกบ้าน เป็นต้น

很多城市开始要求必须在公共场合戴口罩。这看上去是为了肺炎的防空，实际上带来的是权力的滥用。昨天广州有未戴口罩的市民被拖下地铁、被喷辣椒水。我们不知道他们为什么没有戴口罩，也许是因为没有买到，也许是他们并没有看到必须戴口罩的通知。不管怎样，他们出门的权利都不应该被剥夺。政府还有很多方式可以鼓励市民少出门、在公共场合戴口罩，不如确保每个市民有口罩，给不出门的市民发放奖金。

(郭晶, p. 53)

ใจความของตัวอย่างข้างต้นต้องการบอกให้ผู้อ่านทราบว่า ประชาชนที่ไม่สวมหน้ากาก ถูกคนกลุ่มหนึ่งทำร้ายร่างกาย แม้ว่าเนื้อความจะไม่ได้ระบุตัวคนผู้ทำร้ายร่างกายอย่างชัดเจน แต่ก็สื่อให้เข้าใจว่าผู้ที่เข้าทำร้ายร่างกายคนกลุ่มนั้นเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ หากพิจารณากฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนประกอบจะพบเนื้อความในมาตรา 37 กล่าวไว้ว่า

มาตรา 37 เสรีภาพทางร่างกายของประชาชนประเทศ
สาธารณรัฐประชาชนจีนจักไม่ถูกล่วงละเมิด

การจับกุมประชาชนจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งจับกุมที่ออก
โดยสำนักอัยการประชาชนหรือศาลประชาชน และดำเนินการ
จับกุมโดยหน่วยงานความปลอดภัยสาธารณะ

ห้ามกักขัง หน่วงเหนี่ยว หรือจำกัดเสรีภาพทางร่างกายของ
ประชาชนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ห้ามตรวจค้นร่างกายของ
ประชาชนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

第三十七条 中华人民共和国公民的人身自由不受
侵犯。

任何公民，非经人民检察院批准或者决定或者人民
法院决定，并由公安机关执行，不受逮捕。

禁止非法拘禁和以其他方法非法剥夺或者限制公民
的人身自由，禁止非法搜查公民的身体。

(中华人民共和国宪法)

ตามเนื้อความที่ระบุไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ประชาชนมีสิทธิในเสรีภาพของชีวิตและ
ร่างกายของตนเองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย การใช้กำลังทำร้ายประชาชนเพื่อบังคับให้ใส่
หน้ากากอนามัยจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และแสดงให้เห็นถึงการเห็นแก่

ผลงานความสำเร็จของของรัฐบาลเอง โดยไม่ใส่ใจโยติกับความปลอดภัยของประชาชน แม้ว่าชาวอุฮันจะยินดีปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคระบาดของรัฐ แต่อย่างไรก็ไม่ได้เห็นด้วยกับปฏิบัติการที่รัฐใช้ความรุนแรง ดังจะเห็นได้ว่าความคิดเห็นส่วนตัวที่ผู้เขียนสอดแทรกลงในบันทึกประจำวัน ที่สื่อนัยถึงการตำหนิและไม่ยอมรับการใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่ให้กระทำตามกฎข้อบังคับของภาครัฐ ทั้งยังเสนอให้รัฐใช้วิธีการณรงค์และขอความร่วมมือให้ประชาชนปฏิบัติตามแผนการใช้อำนาจ ล้วนแต่สะท้อนให้เห็นว่าอำนาจของรัฐที่ประชาชนยอมรับคืออำนาจเพื่อการควบคุมโรคระบาด ไม่ใช่ใช้อำนาจที่ใช้เพื่อการควบคุมสิทธิรอนเสรีภาพของประชาชน

2. ความสูญเสียของความไว้วางใจ: ผลกระทบจากการใช้เสรีภาพของรัฐบาล

บันทึกประจำวันทีโพสต์ลงสื่อสังคมออนไลน์ของกัวจิง นอกจากจะเชื่อมโยงประชาชนต่างพื้นที่เข้าเป็นหนึ่งเดียว ยังเป็นเสมือนกระดานรวบรวมและเผยแพร่ข่าวชาวบ้านในช่วงที่เมืองถูกปิด ชาวชาวบ้านที่เขียนโดยชาวบ้านย่อมนำเสนอเสียงที่แท้จริงของประชาชน เนื้อหาของบันทึกประจำวันเล่มนี้นอกจากจะแสดงถึงการเรียกร้องเสรีภาพของประชาชนแล้ว ยังกล่าวถึงการก่อตัวของความไม่ไว้วางใจของประชาชนต่อรัฐบาล เพราะการใช้เสรีภาพที่เกินกว่าขอบเขตอำนาจตนเองของรัฐบาล ดังกรณีของนายแพทย์หลี่เหวินเลียง จักชูแพทย์ซึ่งออกมาเตือนเรื่องการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ตั้งแต่ก่อนการระบาดของโรคจะเริ่มต้น แต่กลับถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐปรามให้หยุดการกระจายข่าว ท้ายที่สุดหลี่เหวินเลียงก็ต้องมาเสียชีวิตเพราะการติดเชื้อไวรัสดังกล่าวจากการปฏิบัติหน้าที่แพทย์ หน้าบันทึกประจำวันวันที่ผู้เขียนทราบข่าวการเสียชีวิตของหลี่เหวินเลียง เต็มไปด้วยอารมณ์ความไม่พอใจและความรู้สึกต่อต้านในการกระทำอันไม่ชอบธรรมของฝ่ายรัฐบาล ผู้เขียนถึงกับคัดลอกข้อความส่วนหนึ่งของหนังสือตักเตือนฉบับที่หลี่เหวินเลียงได้รับมาแสดงประกอบไว้ด้วย ดังนี้

หลี่เหวินเลียงเคยถูกตักเตือนฐานปล่อยข่าวลือ หนังสือตักเตือน

เขียนว่า:

เราหวังว่าคุณจะสงบสติอารมณ์แล้วคิดทบทวนให้รอบคอบ และขอตักเตือนอย่างจริงจังว่า หากคุณยังดื้อรั้นในความเห็นของตัวเอง ไม่ทบทวนเปลี่ยนความคิด ยังเคลื่อนไหวในกิจกรรมที่ขัดต่อกฎหมายต่อไป คุณจะถูกลงโทษตามกฎหมาย! เข้าใจหรือไม่

ตอบว่า “เข้าใจ”

李文亮曾因散布谣言被训诫，他的告诫书上面写着：我们希望你能冷静下来好好反思，并郑重告诫你：如果你固执己见，不思悔改，继续进行违法活动，你将回受到法律的制裁！你听明白了吗？

答：明白。

（郭晶，p. 119）

คำตักเตือนข้างต้นคือคำสั่งที่บอกให้หลี่เหวินเฉียงยุติการแพร่ข่าวการค้นพบเชื้อไวรัสตัวใหม่ โดยใช้บทลงโทษทางกฎหมายข่มขู่บังคับ คำสั่งห้ามดังกล่าวนอกจากจะลดทอนเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งครอบคลุมถึงเสรีภาพในการพูดด้วยแล้ว อีกประการหนึ่งยังเป็นการลดทอนสิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยของชีวิตและสุขภาพอีกด้วย ทั้งนี้ผู้เขียนได้เปรียบเทียบการใช้เสรีภาพที่เกินกว่าขอบเขตอำนาจนี้ว่า “พลังพิเศษ” (超能力) (郭晶, p. 125-126) เสรีภาพที่เกินกว่าขอบเขตอำนาจเกิดขึ้นเพราะดุลยภาพความสัมพันธ์หายไป การถูกบังคับให้ลงนามยอมรับข้อตกลงในหนังสือตักเตือน บอกให้รู้ว่าความเป็นตัวตนของรัฐบาลได้แผ่ขยายกดทับเสรีภาพของหลี่เหวินเฉียงจนเขาสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง ปริมาณเขตแดนเสรีภาพของรัฐบาลขยายกว้างขึ้น ในขณะที่ขอบเขตพื้นที่เสรีภาพของหลี่เหวินเฉียงหดแคบเล็กลง การใช้อำนาจออกหนังสือตักเตือนของรัฐบาลแสดงถึงการใช้เสรีภาพเชิงบวก การมุ่งมั่นกระทำตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของตนเอง โดยไม่สนใจผลกระทบที่เป็นการรุกรานเสรีภาพของประชาชน ย่อม

ส่งผลให้หัตถ์เหวินเฉียงซึ่งอยู่ในฐานะคู่ความสัมพันธ์สูญเสียเสรีภาพเชิงลบ ซึ่งในที่นี้มิได้ส่งผลต่อเสรีภาพของหัตถ์เหวินเฉียงผู้เดียวเท่านั้น แต่ยังทำลายสิทธิการรับรู้ข้อมูลของประชาชนทั่วไปอีกด้วย

เมื่อประกอบกับข้อมูลขององค์กรสากลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนก็จะเห็นได้ว่า การใช้เสรีภาพที่ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพของผู้อื่นดังตัวอย่างข้างต้น เป็นการใช้อำนาจที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ดังที่คณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมได้พัฒนาการตีความสิทธิในสุขภาพที่บัญญัติในกติกาสหประชาชาติ จำเพาะส่วนรายละเอียดที่เกี่ยวข้องนั้นระบุว่า รัฐจะต้องไม่จงใจบิดเบือนข้อมูลเรื่องสุขภาพ และส่งเสริมงานรณรงค์ให้ข้อมูล (แอนดรูว์ แคลปแฮม, p.222-224) และแอมเนสตี้ องค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อรณรงค์ ปกป้อง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเรียกร้องความยุติธรรมให้กับคนที่ถูกละเมิดสิทธิ ออกแถลงการณ์ถึงรัฐบาลประเทศต่างๆ โดยระบุให้ยึดมั่นการใช้กฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเป็นหัวใจหลักในการรับมือเชื้อไวรัส เพื่อคุ้มครองอย่างดีที่สุดต่อการสาธารณสุข และช่วยเหลือผู้ซึ่งมีความเสี่ยงมากที่สุด การกีดกันไม่ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลเป็นการละเมิดสิทธิของประชาชน (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 2563)

เสรีภาพเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ใฝ่หามาแต่โบราณ ทว่าไปมักเห็นว่ามนุษย์ที่ถูกกดขี่คือมนุษย์ที่ไร้เสรีภาพ ดังนั้นเสรีภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่แสดงถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ เมื่อประกอบกับแนวคิดของนักสิทธิมนุษยชนที่ให้คุณค่ากับความสำคัญของมนุษย์ก็นำไปสู่ความเข้าใจที่ว่า การลิดรอนเสรีภาพของนายแพทย์หัตถ์เหวินเฉียง นอกจากจะเป็นการปฏิเสธข้อมูลของเชื้อไวรัสแล้ว ยังลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์อีกด้วย *ไดอารี่ล็อกดาวนัอยู่ชั้น* เปรียบเทียบคุณค่าของหัตถ์เหวินเฉียงกับกลุ่มเด็กเกอร์ ดังนี้

ตั้งแต่เด็กพวกเราถูกแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มเด็กดีกับเด็กเกเร
นับวันการแบ่งกลุ่มแบบนี้ก็ยิ่งรุนแรงขึ้น จนกลายเป็นชนชั้น
เหมือนกับว่าคนที่ถูกแบ่งให้อยู่ในกลุ่มชนชั้นต่ำ ไม่มีอำนาจนั้นไม่
คู่ควรกับการได้รับความนับถือ

我们从小就被划分为好学生和坏学生，后来发现这种分化、贬低愈来愈多，人们之间形成等级，似乎那些被划为低等的、没有权力的人就不配得到尊重。

(郭晶, p. 126-127)

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการลดทอนศักดิ์ศรีของมนุษย์ที่เริ่มต้นจากการให้ค่าและจัดแบ่งกลุ่มมนุษย์ตามค่าที่กำหนดขึ้น การแบ่งกลุ่มหรือแบ่งพวกเป็นการแบ่งแยกซึ่งเกิดขึ้นได้ทุกที่ ไม่เว้นแม้แต่โรงเรียนซึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของสังคม ทั่วไปมักพบการแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นเด็กดีและเด็กเกเร กลุ่มเด็กดีมักเป็นกลุ่มที่ได้รับการยกย่องจากสังคม ส่วนกลุ่มเด็กเกเรมักเป็นกลุ่มคนที่ถูกสังคมลดค่า เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของหลี่เหวินเฉียง ก็จะเห็นว่าการแจ้งข้อมูลเชื่อไวรัสเป็นพฤติกรรมที่อาจสร้างปัญหาให้กับสังคมและความมั่นคงของรัฐบาล หนังสือตกเดือนที่ส่งไปถึงนายแพทย์หลี่เหวินเฉียงจึงแสดงถึง การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นแพทย์ และสิทธิรอนเสรีภาพของประชาชนคนหนึ่ง

ไดอารี่ลોકดาวน้อยอัน ยังยกตัวอย่างบางตอนของซีรีส์ละครเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของรัฐ เป็นการตอกย้ำและขยายประเด็นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ตอนหนึ่งของซีรีส์ละครเรื่อง Black Mirror กล่าวถึงทหารกลุ่มหนึ่งที่กำลังไล่ล่า “แมลงสาบ” และพบว่าแท้จริงแล้วสิ่งที่เขากำลังตามล่าอยู่นั้นเป็นมนุษย์ แคฝึระบบ mass ลงไปในตัวพวกเขา ก็จะมองเห็นมนุษย์ที่มียืนบกพร่องเป็นแมลงสาบ จากนั้นก็จะสร้างพฤติกรรมล่าสังหาร กองทัพสร้างมนุษย์กลายเป็นพันธุ์เพื่อทำให้การฆ่าสังหารนั้นมีความสมเหตุสมผล

พวกเรารังเกียจคนที่เข้าข้างคนเข้มแข็งรังแกคนอ่อนแอ นิยมคน
จริงใจ กล้าพูด แต่ในสังคมที่ทุกคนไม่กล้าพูด สังคมที่แม้แต่การพูด
ความจริงก็ต้องแลกกับการสูญเสีย การพูดความจริงจึงเป็นสิ่งล้ำค่า
หลี่เหวินเฉียงเป็นคนที่กล้าพูดความจริง

影集《黑鏡》有一集是关于一群追杀‘蟑螂’的士兵发现
他们真正追杀的是人，只是他们被植入一种 mass 系统，会把
那些所谓有缺陷基因的人看成蟑螂，从而展开猎杀行为。军方
将一些人异化，用看起来更高的价值正当化自己的杀害行为。

我们都讨厌恃强凌弱的人，喜欢待人真诚，敢讲真话的人。
而在大家都不敢讲真话，甚至讲真话要付出代价的社会，讲真
话更加珍贵。

李文亮是一个讲了真话的人。

(郭晶, p. 127)

ข้อความข้างต้นวิพากษ์มนุษย์ที่สูญเสียความเป็นมนุษย์ เพราะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ
ความเจริญทางเทคโนโลยี เมื่อตัวตนของมนุษย์ถูกความเจริญครอบงำ และไม่อาจทนยอมรับ
จุดบกพร่องของผู้อื่นได้ ก็จักทำให้เกิดปรากฏการณ์ความแตกแยกจากการสร้างความเป็นอื่น
ให้กับกลุ่มมนุษย์ที่มีความบกพร่อง การแบ่งแยกความเป็นเขาความเป็นเรา นอกจากจะแสดง
ถึงมนต์ศน์ความไม่เท่าเทียมในคุณค่าความเป็นมนุษย์แล้ว ยังสะท้อนแนวคิดสังคมพวกพ้อง
ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งและความแตกแยกทางสังคมต่อไป เบื้องต้นก่อนสังคมจะ
แตกแยก ความขัดแย้งอาจถูกเก็บซ่อนไว้ในใจ เป็นเพียงความคิดที่มีได้แสดงออกสู่ภายนอก
และเกินอดกลั้นจนอาจทำร้ายฝ่ายตรงข้ามด้วยคำพูดในเบื้องต้น และต่อมาอาจรุนแรงถึงขั้น
ตามล่าหมายฆ่าเอาชีวิต การเปรียบเทียบเหตุการณ์สังคมกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในละคร
สะท้อนปฏิกิริยาการต่อต้านการใช้อำนาจของรัฐที่ผู้เขียนแสดงผ่านงานเขียน

ส่วนการแสดงความชื่นชมหลังเหวินเฉียงในฐานะผู้กล้าที่นำความจริงมากล่าวต่อประชาชน ก็แฝงนัยประณามการปกปิดความจริงของรัฐบาล ในฐานะประชาชนที่มอบอำนาจให้รัฐเพื่อดูแลชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สิน ย่อมคาดหวังการปกป้องคุ้มครอง แต่เมื่อมีสัญญาณส่งเตือนภัยคุกคามด้านสุขภาพที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิต เสรีภาพและทรัพย์สิน กลับละเลยเพิกเฉยและปกปิดเหมือนความจริงนั้นไม่มีอยู่ หลังทราบข่าวการเสียชีวิตของหลี่เหวินเฉียง ผู้เขียนรู้สึกสูญเสียความเชื่อถือและความเชื่อใจที่มีต่อรัฐบาล แม้จะคาดหวังว่ารัฐบาลจะออกมากล่าวคำขอโทษและยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น แต่การเรียกร้องของเธอก็ไม่ได้รับการตอบรับ การละเลยหน้าที่ตามอำนาจที่ประชาชนมอบให้ นอกจากจะทำลายสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของประชาชนแล้ว ยังทำลายความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลด้วย

เสรีภาพของรัฐบาลเป็นอำนาจที่ประชาชนมอบให้เพื่อคุ้มครองดูแลประชาชน การมอบอำนาจให้ด้วยความไว้วางใจตั้งอยู่บนพื้นฐานของความน่าเชื่อถือของการพึ่งพา ที่สื่อออกมาทางพฤติกรรมหรือวาจาอันแสดงให้เห็นเป็นสัจจะ แน่นนอนว่าเมื่อความไว้วางใจถูกทำลายไป กำแพงปิดกั้นความสัมพันธ์ย่อมถูกสร้างขึ้นมาแทนที่ และส่งผลกระทบต่อเสรีภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสังคมในอนาคต เมื่ออำนาจของรัฐบาลสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ของรัฐบาลกับประชาชน สัมพันธภาพที่เห็นแก่เสรีภาพของตนเองเหนือเสรีภาพของประชาชนย่อมทำลายความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาล และนำไปสู่วิกฤตความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐบาล

สรุปผล

แม้ว่า *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่ย่น* จะเป็นงานวรรณกรรมในรูปแบบบันทึกประจำวันของผู้เขียนเขียนขึ้นในระยะเวลาอันสั้น แต่ก็ชี้ให้เห็นว่าการใช้เสรีภาพของรัฐบาลเพื่อการควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ไม่ว่าจะเป็นการขัดขวางการโพสต์ข้อความของผู้เขียน การบีบบังคับให้คนกวาดถนนซึ่งเป็นลูกจ้างชั่วคราวต้องมาทำงาน การทำร้ายประชาชนที่ไม่ใส่หน้ากากอนามัย การบังคับให้หมอหลี่เหวินเฉียงยุติกระจายข่าวเชื้อไวรัส

ล้วนสื่อให้เห็นถึงการจำกัดเสรีภาพของประชาชน เพราะรัฐบาลมุ่งแต่เป้าหมายความสำเร็จของตนเอง จนมองข้ามเสรีภาพของประชาชนและลืมนึกว่าประชาชนเป็นผู้มอบอำนาจให้กับรัฐบาล เช่นนี้นอกจากจะทำให้ประชาชนสูญเสียความไว้วางใจที่มีต่อรัฐบาลแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลด้วย จากการศึกษาพบลักษณะการใช้เสรีภาพของรัฐบาลที่นำมาซึ่งวิกฤตความไว้วางใจของประชาชน 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก การใช้เสรีภาพที่เกินกว่าขอบเขตหน้าที่ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นการกีดกันช่องทางการสื่อสาร การออกจดหมายตักเตือนนายแพทย์หลี่เหวินเลียง หรือการใช้ความรุนแรงกับประชาชนที่ไม่ได้ใส่หน้ากากอนามัย เหล่านี้ต่างแสดงถึงการแผ่ขยายเสรีภาพของรัฐบาลรุกล้ำและลดทอนเสรีภาพของประชาชน

ประการที่สอง การไม่ใช้เสรีภาพที่มีอยู่ตามหน้าที่ของรัฐบาล จนทำให้บกพร่องต่อหน้าที่ของผู้ปกครองผู้คุ้มครองประชาชน จากคำสัมภาษณ์ของคนกวาดถนน ที่บอกเล่าถึงความไม่เป็นธรรมของสังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนชั้นล่างที่ตกต่ำ เป็นประหนึ่งพลเมืองชั้นสองของประเทศ ต่างสะท้อนภาพความไม่เท่าเทียมของประชาชนที่เกิดจากการจัดสรรสวัสดิการที่ไม่ทั่วถึง ความบกพร่องต่อหน้าที่ของผู้ปกครองย่อมส่งผลลดทอนเสรีภาพของประชาชน

เสรีภาพของรัฐบาลที่สัมพันธ์กับประชาชนใน *ไดอารี่ล็อกดาวน้อฮ้วน* นอกจากจะชี้ให้เห็นว่าเสรีภาพเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่สัมพันธ์กับสังคมแล้ว ยังสื่อให้เห็นว่าความรับผิดชอบต่อสังคมก็เป็นสาระสำคัญของเสรีภาพ เสรีภาพที่กำกับด้วยความรับผิดชอบ จะไม่ทำลายเสรีภาพของผู้อื่น แต่เสรีภาพที่มุ่งเพียงสนองความต้องการของตนเอง เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ ไม่ว่าจะในรูปของรูปธรรมหรือนามธรรม เช่น อำนาจ ความมั่นคง ความสำเร็จ ความเลื่อมใสศรัทธา เป็นต้น ย่อมทำลายความไว้วางใจที่ประชาชนเคยมีต่อรัฐบาล และไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นการใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ

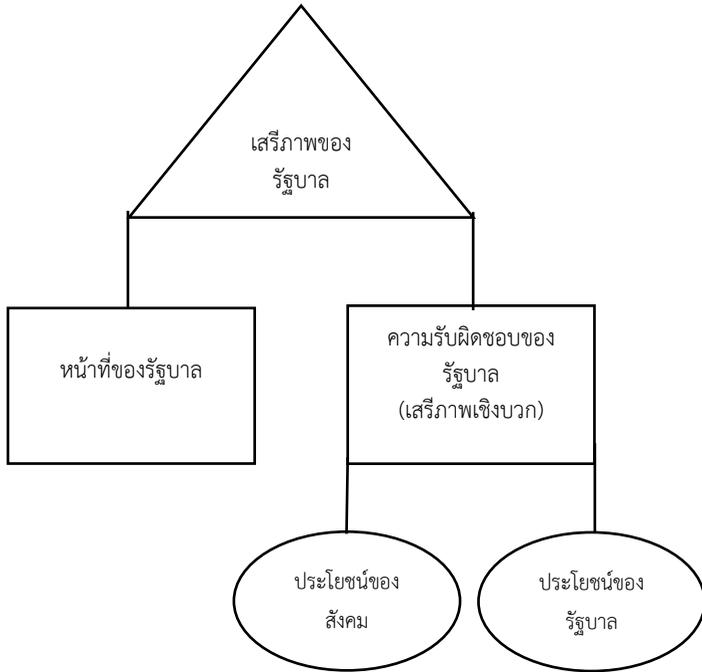
การศึกษาปัญหาเสรีภาพจากการใช้เสรีภาพของรัฐบาลต่อประชาชนในการควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่ฮั่น* สรุปได้ว่า เสรีภาพไม่ใช่ความเป็นอิสระที่ปรารถนาจะทำอะไรก็ได้โดยไร้อุปสรรคขัดขวาง แต่เป็นอิสระที่สัมพันธ์สังคมด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่

อภิปรายผล

จากการศึกษาการใช้เสรีภาพของรัฐบาลใน *ไดอารี่ล็อกดาวน์อยู่ฮั่น* พบว่าประชาชนยอมรับเสรีภาพของรัฐบาล หากว่ารัฐบาลรับผิดชอบต่อหน้าที่การปกป้องคุ้มครองประชาชน ดังนั้นเสรีภาพของรัฐบาลจึงอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของรัฐบาล เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิดเสรีภาพของไอเซยาห์ เบอร์ลิน จะเห็นว่า กรอบหน้าที่กำหนดขอบเขตการทำงานของรัฐบาล สร้างพื้นที่เสรีภาพที่ทำให้รัฐบาลสามารถปฏิบัติงานได้โดยไม่ถูกขัดขวาง หน้าที่จึงแสดงถึงเสรีภาพเชิงลบของรัฐบาล ส่วนความรับผิดชอบเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรับรู้สถานะและบทบาทของตนเอง เป็นส่วนที่สะท้อนตัวตนของรัฐบาล ความรับผิดชอบจึงเป็นเสรีภาพเชิงบวก

จากการศึกษายังพบว่าความรับผิดชอบของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงตามตัวตนที่ยึดกับผลประโยชน์ ระหว่างผลประโยชน์ของส่วนรวมและผลประโยชน์เฉพาะของรัฐบาล ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวยังนำไปสู่ความเข้าใจที่ว่า ตัวตน 2 แบบที่แตกต่างกันของเบอร์ลิน สอดคล้องกับเรื่องเจตจำนงทั่วไปและเจตจำนงเฉพาะของมอง-ฌากส์ รูโซโซ ที่เห็นว่าการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในเจตจำนงทั่วไป จะทำให้เห็นแก่ประโยชน์ของสังคมมากกว่าประโยชน์เฉพาะของรัฐบาล ในทางตรงข้ามหากยึดมั่นกับเจตจำนงเฉพาะก็จะมุ่งหาแต่ประโยชน์ส่วนตัว

เมื่อนำผลการศึกษา มาเปรียบเทียบกับแนวคิดเสรีภาพที่ศึกษา ก็จะได้แผนภูมิที่แสดงถึงเสรีภาพภายใต้กรอบหน้าที่ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงเสรีภาพภายใต้กรอบหน้าที่

หากรัฐบาลรับผิดชอบต่อประโยชน์ของรัฐบาลมากกว่าประโยชน์ของสังคม ความสมดุลของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสังคมก็จะสูญเสียไป และส่งผลต่อเนื่องกับเสรีภาพของสังคม ผลการศึกษายังพบว่าการละเลยต่อประโยชน์ส่วนรวมยังส่งผลทำลายความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาล ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น ล็อค ที่ว่า อำนาจของรัฐบาลเป็นอำนาจที่ประชาชนมอบให้เพื่อการปกป้องดูแลประชาชน เมื่อรัฐบาลมิได้ทำหน้าที่ตามที่ประชาชนมอบหมาย ความไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลก็สูญหายไป

นอกจากนี้ จากงานวิจัย “ความย้อนแย้งแห่งเสรีภาพในโนวนิยายเรื่อง *ความฝันในหอแดง* และนวนิยายของมัวเหียน” พบว่า เสรีภาพที่มีความหลากหลายและเลื่อนไหลนำมาซึ่งความย้อนแย้งของเสรีภาพ ทว่าผลการศึกษาของงานชิ้นนี้ที่เห็นว่า การรับผิดชอบต่อหน้าที่

และการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นผล
การศึกษาต่อยอดที่พบทางออกเมื่อเสรีภาพถึงทางตัน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

Boris Kabanoff. (1996). Equity, Equality, Power, and Conflict, **Academy of Management Review**. 16(2): 416-441.

Isaiah Berlin. Two Concepts of Liberty. In David Miller (Eds.). (1991). **Liberty** (33-57). Oxford: Oxford University Press.

John Locke. **Second treatise of government**. Retrieved 11 July 2520, from <https://www.earlymoderntexts.com/assets/pdfs/locke1689a.pdf>

Kamila Lewandowska. (2018). Using Isaiah Berlin's two concepts of liberty to rethink cultural policy: a case of Poland, **International Journal of Cultural Policy**, 24(2): 145-163.

Oscar and Mary Handlin. (1961). **The Dimensions of liberty**. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.

Quentin Skinner. (1995). The Paradoxes of Political Liberty. In David Miller (Eds.), **Liberty** (183-205). New York: Oxford University Press.

Stein Ringen. (2005). Liberty, Freedom and Real Freedom, **Society**. 42(3): 36-39.

ภาษาจีน

陈敏荣. (2006). 梁启超进化论伦理观中的自由意蕴 —— 以《新民说》为中心, **华中科技大学学报**. 1: 77-81.

郭晶. (2020). **武汉封城日记**, 台湾: 联经出版社.

李梦生. (1998). **中华古籍译注丛书: 左传译注**, 上海: 上海古籍出版社.

宋广波, 刘颖涟. (2008). “自由主义与近代中国 (1840-1949)” 学术研讨会综述, *吉首大学学报*. 6(3): 30-37.

中华人民共和国宪法. Retrieved 11 August 2520, from http://www.xinhuanet.com/politics/20181h/2018-03/22/c_1122572202.htm.

ภาษาไทย

กัวจิง. (2563). **โตอาร์ลีอ็อกตาวาร์นอู่ฮั่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

โคโรนา: โตอาร์ลีอ็อกตาวาร์นอู่ฮั่น หนึ่งสัปดาห์แห่งความโดดเดี่ยวในเมืองไร้สรรพเสียง. Retrieved 2 เมษายน 2563, from <https://www.bbc.com/thai/features-51347817>

นอร์แบร์โต บ็อบบีโอ. (2558). **เสรีนิยมกับประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ไนเจล วอร์เบอร์ตัน. (2560). **เสรีภาพในการพูด: ความรู้ฉบับพกพา**. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิ่ง เฮาส์.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. (2561). **ประวัติศาสตร์ความคิดนิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ: อานกกฎหมาย.

แอนดรูว์ แคลปแฮม. (2559). **สิทธิมนุษยชน: ความรู้ฉบับพกพา**. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์ส พับลิชชิ่ง เฮาส์.

แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล. **ทำไมรัฐจึงต้องดูแลประชาชน?: การรับมือกับโควิด19 และพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน**. Retrieved 2 เมษายน 2563, from <https://www.amnesty.or.th/latest/news/778/>

Kanokporn Numtong. **จื้อฉานไม่ทำลายวิทยาลัย** [Facebook]. Retrieved 7 สิงหาคม 2563, from <https://www.facebook.com/kanokpornnumtong>